

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **Mgr. Ing. L. V.,** proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,** se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2018, č. j. MPSV-2018/4492-920, sp. zn. SZ/MPSV-2017/263003-920, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2018, č. j. 41 A 3/2018 – 20,

takto:

I. Kasační stížnost proti výroku č. II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2018, č. j. 41 A 3/2018 – 20, **se zamítá.**

II. Kasační stížnost proti výroku č. III. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2018, č. j. 41 A 3/2018 – 20, **se odmítá.**

III. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal ke krajskému soudu žalobu proti v záhlaví specifikovanému rozhodnutí, kterým žalovaný potvrdil rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Jihlavě ze dne 23. 10. 2017 o nevyloučení Bc. I. F., vedoucí oddělení hmotné nouze,

z projednávání a rozhodování ve správních řízení vedených s žalobcem, jako účastníkem řízení v záležitostech poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi. Zároveň žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce a přiznání odkladného účinku žalobě.

[2] Krajský soud vydal výše označené usnesení, kterým žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu (výrok I.), zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů (výrok II.) a nepřiznal jeho žalobě odkladný účinek (výrok III.).

II. Důvody kasační stížnosti

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti výrokům II. a III. usnesení krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení v uvedených výrocích zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud se dle stěžovatele nijak nevypořádal s žalobní námitkou ohledně názoru Nejvyššího správního soudu ve věci ustanovení advokáta; kritérium pro neustanovení advokáta nemůže být skutečnost fundovaně sepsané správní žaloby. Stěžovatel vycházel ze závazného názoru Nejvyššího správního soudu, který stěžovateli v jiném řízení ustanovil advokáta (opatrovníka) z důvodu nepříznivého zdravotního stavu (usnesení ze dne 3. 7. 2017, č. j. 8 As 94/2017 – 25).

[5] Stěžovatel si je vědom poučení, že proti výroku III. (nepřiznání odkladného účinku žalobě) není přípustná kasační stížnost, nicméně se však domnívá, že přípustná je. Uvedl, že nepřiznáním odkladného účinku žalobě nabývá právní moci usnesení správního orgánu I. stupně, který tak může rozhodnout o dávkách v hmotné nouzi, přičemž bude rozhodovat ta samá osoba, která již několikrát žádost stěžovatele zamítla. Stěžovatel odkázal na správní spis, ze kterého je patrné, že napadená úřednice paní F. rozhoduje svévolně a je osobně ke stěžovateli podjatá. Je zřejmé, že tato úřednice nerozhodne ve prospěch stěžovatele, čímž mu vzniká nepoměrně větší újma. Případné odmítnutí kasační stížnosti dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. považuje stěžovatel za nesprávné, neboť se nejedná o rozhodnutí podle své povahy dočasné, což ostatně ani krajský soud netvrdí. Podle § 103 s. ř. s. by proti zamítnutí návrhu měla být přípustná kasační stížnost, byť jde o rozhodnutí podle své povahy dočasné. Stěžovatel zpochybňuje, zda je tato výluka v případě odkladných účinků souladná s právem na přístup k soudu. Domnívá se, že pokud Nejvyšší správní soud přezkoumává rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, měl by přezkoumávat i rozhodnutí o nepřiznání odkladného účinku, které je minimálně stejně závažné jako uvedená dvě rozhodnutí. Nejvyšší správní soud by tak mohl sjednocovat praxi krajských soudů při přiznávání odkladných účinků. Nepozastavení účinků rozhodnutí správního orgánu se zásadním způsobem již nyní dotýká třetí osoby tělesně postižené ZTP/P-nevidomé, o kterou stěžovatel pečuje a je ustanoven jejím opatrovníkem. Stěžovatel odkázal též na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2017, č. j. 2 Ans 3/2006 – 49, a ze dne 6. 12. 2005, č. j. 2 Afs 77/2005 – 96.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[7] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že nepožadoval zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti, neboť tato kasační stížnost směřuje jednak proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (výrok č. II napadeného usnesení – neustanovení zástupce), a v takovém řízení před Nejvyšším správním soudem nemusí být stěžovatel zastoupen advokátem (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS), a jednak proti rozhodnutí dočasné povahy (výrok č. III napadeného usnesení – rozhodnutí o odkladném účinku žaloby), proti němuž kasační stížnost není přípustná (jak bude rozebráno níže).

[8] Soud se nejprve zabýval otázkou, zda krajský soud postupoval správně, v intencích § 35 odst. 9 s. ř. s., pokud stěžovateli neustanovil zástupce pro řízení o žalobě. V této souvislosti je vhodné připomenout, že institut ustanovení zástupce není obecně institutem sloužícím k zajištění zastoupení nemajetných účastníků řízení bez právnického vzdělání, nýbrž institutem, jenž má být využit až v případě, kdy nemajetný účastník, bez ohledu na své vzdělání, není způsobilý bránit svá práva před soudem sám. Soud tedy při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce zvažuje, nakolik je stěžovatel sám způsobilý se před soudem hájit. Přitom přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům stěžovatele a k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí účastníka řízení o jeho právech v soudním řízení a vůbec o právních poměrech v České republice (srov. například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 - 135, ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 As 76/2013 - 21, ze dne 5. 1. 2012, č. j. 9 Ans 12/2011 – 18, nebo ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 – 14).

[9] Stěžovateli tak nelze přisvědčit, že by jedním z posuzovaných kritérií při rozhodování o ustanovení zástupce neměla být také otázka kvality/fundovanosti sepsané správní žaloby.

[10] Krajský soud správně dovodil, že k ochraně práv stěžovatele nebylo třeba ustanovovat mu zástupce z řad advokátů, neboť jeho žaloba má všechny zákonem stanovené náležitosti, je zcela fundovaně zpracována, dostatečně vymezuje předmět řízení a je tedy projednatelná. Nejvyšší správní soud dodává, že se nejednalo o skutkově ani právně složitou věc a obsah žaloby stěžovatele svědčí o tom, že je způsobilý řádně hájit svá práva. Obdobně soud nedávno rozhodl i v jiné věci stěžovatele (viz rozsudek ze dne 27. 4. 2018, č. j. 8 As 94/2017 - 43).

[11] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že z důvodu nepříznivého zdravotního stavu byl stěžovateli v některých věcech dle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), ustanoven opatrovník (viz řízení před Nejvyšším správním soudem vedené pod sp. zn. 2 As 370/2017 či pod sp. zn. 8 As 94/2017), jak také sám stěžovatel zmiňuje ve své kasační stížnosti. V posuzované věci však stěžovatel žádost o ustanovení zástupce svým nepříznivým stavem nezdůvodňoval ani nedoložil žádné

lékařské zprávy, které by tento jeho stav osvědčovaly. Nejvyšší správní soud proto neshledal pochybení krajského soudu, pokud mu zástupce či opatrovníka neustanovil. Nicméně nelze vyloučit, že by krajský soud případně nemohl v průběhu řízení o žalobě vzít nepříznivý zdravotní stav stěžovatele v potaz (pokud by stěžovatel v tomto směru argumentoval a předložil příslušná lékařská potvrzení) a zvážit, zda nejsou splněny podmínky pro ustanovení opatrovníka dle § 29 odst. 3 o. s. ř.

[12] Námitky stěžovatele směřující proti rozhodnutí o neustanovení zástupce z řad advokátů proto nejsou důvodné.

[13] Stěžejní část kasační argumentace směřuje proti výroku III. napadeného usnesení, kterým krajský soud nevyhověl návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku žalobě.

[14] Podle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, které je podle své povahy dočasné. Nejvyšší správní soud konstantně judikuje, že rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku je rozhodnutím dočasné povahy, a proto proti němu není kasační stížnost přípustná (viz nejprve usnesení ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 - 172, č. 507/2005 Sb. NSS, a dále např. usnesení ze dne 27. 1. 2011, č. j. 5 As 60/2010 - 131, rozsudek ze dne 6. 3. 2014, č. j. 10 As 4/2014 – 19, body 13 – 15, usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 7 Afs 1/2007 – 64, č. 2116/2010 Sb. NSS, bod 23; či ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43, č. 3072/2014 Sb. NSS, bod 37). Ačkoliv si lze představit i případy, kdy by rozhodnutí o odkladném účinku pro své důsledky nesplňovalo znaky rozhodnutí dočasné povahy vymezené citovanou judikaturou, a pak by diskuze o eventuálním prolomení dosavadní judikatury ohledně nepřípustnosti kasační stížnosti proti tomuto rozhodnutí mohla být namístě, v posuzované věci se o takovou situaci nejedná.

[15] Je tak zřejmé, že proti rozhodnutí o odkladném účinku žaloby není kasační stížnost přípustná. Stěžovateli nelze přisvědčit, že by mu tím byl jakkoliv znemožněn přístup k soudu. V této souvislosti soud odkazuje na usnesení Ústavního soudu, podle kterého „[r]*ozhodnutí krajského soudu, kterým byl zamítnut návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, nijak neovlivňuje průběh samotného řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Pokud by této žalobě bylo vyhověno a meritorní správní rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno, lze se postupem, který je upraven v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, domáhat náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím*“ (viz usnesení ÚS ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 156/05).

[16] Se stěžovatelem nelze souhlasit v tom, že pokud lze kasační stížností napadat rozhodnutí ve věci žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, mělo by to být možné i v případě rozhodnutí o odkladném účinku žaloby. Rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků ani rozhodnutí o ustanovení zástupce, na rozdíl od rozhodnutí o odkladném účinku žaloby, totiž nespadají pod žádnou z výluk z přezkumu Nejvyšším správním soudem stanovených v § 104 odst. 3 s. ř. s. Nejedná se ani o rozhodnutí svou povahou dočasná ani o rozhodnutí, kterými se pouze upravuje vedení řízení (k tomu viz výše uvedené usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 3 As 125/2012 – 43, a rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 – 46, publ. pod č. 108/2004 Sb. NSS).

Otázka osvobození od soudních poplatků i ustanovení zástupce je úzce spjata s otázkou samotného přístupu k soudu, a také proto je nutno je chápat z hlediska možnosti přezkumu jako „závažnější“ ve srovnání s rozhodnutím o odkladném účinku žaloby.

[17] Na uvedené závěry nemá žádný vliv stěžovatelem citované usnesení rozšířeného senátu č. j. 2 Ans 3/2006 – 49, které se týká návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti žalovaného.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[18] Nejvyšší správní soud tedy neshledal argumentaci stěžovatele důvodnou. Proto kasační stížnost směřující proti výroku II. napadeného usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl, a proti výroku č. III napadeného usnesení jako nepřípustnou odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. května 2018

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu